ڕێبازا سەلەفێن چاك
و پێتڤیيا ئوممەتێ بۆ وێ

نڤێسین

شیخ صالح بن فوزان الفوزان

وەرگێران

بێکەس إسماعیل عمر

مزگەفت

www.mzgaft.com

ڕێبازا سەلەفێن چاك
و پێتڤییا ئوممەتێ بۆ وێ

نڤێسین

شیخ صالح بن فوزان الفوزان

وەرگێران

بێكەس إسماعیل عمر

مزگەفت
www.mzgaft.com

نڤێسین: شیخ صالح بن فوزان الفوزان

وەرگێران: بێکەس إسماعیل عمر

دیزاینا بەرگی: سایتێ مزگەفت

دیزاینا ناڤەڕوکێ: سندي مهدي موسى

ژ بەرهەمێن: سایتێ مزگەفت www.mzgaft.com

كورتیەك لسەر ژیانناما نڤیسەری

ئەو شێخ و زانایەکێ هەرە بەرنیاس، و پایە بلند، و ژ خودێ ترسە، پلەیا دکتورایێ وەرگرتییە، و ئەندامە ل دەستەکا زانایێت هەرە مەزنێت سعودیێ، و ئەندامە ل لژنەیا بەردەوام یا پێداچوونا ڤەکولینێت زانستی و فەتوایێ، هەروەسا ئەندامە ل کومەلگەها فقهی ل مەکەها پیروز یا کو گرێدایە دگەل کومەلگەها فقهی یا ئیسلامییا جیهانی، و ئەندامە ل لژنەیا سەرپەرشتییا بانگەوازێن حەجێ، هەروەسا پێش نڤێژ و گوتارخوین و ماموستایە ل مزگەفتا الأمیر متعب بن عبد العزیز آل سعود ل باژێرێ الریاض کو دبیتە پایتەختێ سعودیێ، و پشکدارییێ دکەت بشێوەکێ بەردەوام ل کەنالەکێ ڕادیۆیێ بناڤێ نور علی الدرب، ژبلی ڤێ چەندێ بەژدارییێن هەرە باش یێن هەین ل چەندین گوڤارێن زانستی، هەروەسا پشکداری کریە دپێشکێشکرنا چەندین ڤەکولینێت زانستی، و یێن ڤەخواندنێ، هەروەسا نامەیێن زانستی، و فەتوە گوتنێ، و سوپاس بۆ خودێ هەتا نوکە چەندین ژوان یێن هاتینە کومکرن و چاپکرن، و هژمارەکا هەرە زور ژ قوتابییان لبەر دەستێ وی فێربووینە، و باشترین شێوە بانگەوازیا دینێ خودێ دکەن. ناڤێ وی: صالح بن فوزان بن عبد الله یە ژ بنەمالا - آل فوزان - ژ خەلکێ - الشماسیة الوداعین - ژ عەشیرەتا - الدواسر - ە ل سالا 1354

مشەختی ل 1 هەیڤا ڕەجەبێ ژ دایکبوویە، بەرامبەر سالا 1935 زاینی ل 28 هەیڤا سبتمبر، و لسەر بیروباوەرێن خەلکێ سوننەتێ و جماعەتێ یە، و فقهەزانەکێ تێگەهشتیە و یێ لسەر ڕێکا فقهێ حەنبەلی .

هەروەسا لبن دەستێ چەندین شێخ و زانایێن هەرە مەزن فێربوویە و خواندییە و زانین ژوان وەرگرتییە، و ئەڤە ناڤێ دیارترین و بەرنیاسترینێ وان زانایانە :

سماحة الشيخ عبد العزيز بن باز, وسماحة الشيخ عبد الله بن حميد, وفضيلة الشيخ محمد الأمين الشنقيطي, وفضيلة الشيخ عبد الرزاق عفيفي, وفضيلة الشيخ صالح بن عبد الرحمن السكيتي, وفضيلة الشيخ صالح بن إبراهيم البليهي, وفضيلة الشيخ محمد بن سبيل, وفضيلة الشيخ عبد الله بن صالح الخليفي, وفضيلة الشيخ إبراهيم بن عبيد العبد المحسن, وفضيلة الشيخ حمود بن عقلا, والشيخ صالح العلي الناصر.

هەروەسا وانە وەرگرتینە لبەر دەستێ چەندین شێخێن ئەزهەرێ یێن بسپور د بوارێ زانستێ فەرمودێ، و شروڤەکرنا قورئانێ، و زمانێ عەرەبیێ.

ژ بەرهەم و نڤێسینێت وی (وفقه الله)

شرح كتاب التوحيد- للشيخ محمد بن عبد الوهاب، الضياء اللامع من الأحاديث القدسية الجوامع، التحقيقات المرضية في المباحث الفرضية، إتحاف أهل الإيمان بدروس شهر رمضان، مجموع محاضرات في العقيدة والدعوة، الخطب المنبرية في المناسبات العصرية، أحكام الأطعمة في الشريعة الإسلامية البيان فيما أخطأ فيه بعض الكتاب، مجموع فتاوى في العقيدة والفقه، من أعلام المجددين في الإسلام بيان ما يفعله الحاج والمعتمر، الإرشاد إلى صحيح الاعتقاد، رسائل في مواضيع مختلفة، شرح العقيدة الواسطية، الملخص الفقهي. هەروەسا دگەل چەندین پەرتوكێن دیتر كو من بەحس نەكرن، ژ خودێ دخوازم ژیێ وی لسەر چاكییێ درێژ بكەت، و پارێزیت، و مە ژ زانینا وی بێ بەهر نەكەت.

بسم الله الرحمن الرحيم

سوپاس بۆ خودێ بن خودایێ هەمی جیهانان، و سەڵاوات و سلاڤێن خودێ لسەر پێغەمبەرێ مە محمدی، و بنەمال، و هەڤالێن وی هەمیبا بن، و دیڤدا:

هندیکە بابەتە بابەتەکێ گەلەکێ گرنگە، و ئەوە وەکی هەوە گوهـ لێبووی، و هاتیە ئاشکەراکرن: ڕێبازا سەلەفێن باش و پێتڤییا ئوممەتێ بۆ وێ. و مەبەست ژ پەیڤا - السلف الصالح - ئەوە ئانکو چەرخێ ئێکێ ژ ڤێ ئوممەتێ، و ئەو هەڤالێن پێغەمبەرینە ﷺ ژ مشەختی و پشتەڤانان، خودێ تەعالا گوتیە: { وَٱلسَّـٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَـٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَـٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَنَّـٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ } [التوبة: ١٠٠] ئانکو: ئێکەمینێن دەستپێکێ یێن ل بەراهییا مرۆڤان ڕاکری بۆ باوەرئینانێ، ژ وان مشەختییێن مللەت و ئویجاخێن خۆ هێلاین و قەستا وارێ ئیسلامێ کرین، و ژ وان پشتەڤانێن پشتەڤانییا پێغەمبەری سلاڤ لێ بن کری دژی کافران، و ئەوێن ب قەنجی دویکەفتنا وان کری ئەڤە ئەون یێن خودێ ژوان ڕازی بوی، ژ بەر گوهدارییا وان بۆ خودێ و پێغەمبەرێ وی

ﷺ و ئەو ژی ژ خودێ ڕازی بووین ژ بەر وی ئەجرێ مەزنێ دایە وان، و خودێ بەهشتێن ڕوبیار د بن ڕا دچن بۆ وان ئامادە کرینە، و ئەو دێ هەر و هەر تێدا بن، و ئەڤە یە سەرکەفتنا مەزن.

هەروەسا ددەرحەقا مشەختیيا دا گوتییە: { لِلۡفُقَرَآءِ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ وَأَمۡوَٰلِهِمۡ يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ }[الحشر: ٨] ئانکو: هەروەسا هندەك ژ مالێ خودێ ئێخستییە دەستێ پێغەمبەرێ خۆ بۆ وان هەژارانە یێن کافرێن (مەکەهێ) ئەو نەچارکرین ژ مال و حالێ خۆ دەربکەڤن و مشەخت بن، ئەو داخوازێ ژ خودێ دکەن کو ئەو ل دنیایێ ڕزقی بدەتە وان و ل ئاخرەتێ ژ وان ڕازی ببیت، و ئەو ب کرنا جیهادێ دینێ خودێ و پێغەمبەرێ وی ﷺ ب سەر دئێخن، ئەڤە ئەون یێن ڕاستگوییا خۆ دیارکرین ب گوتن و کریار.

پاش ددەرحەقا پشتەڤانان گوتییە: { وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلۡإِيمَٰنَ مِن قَبۡلِهِمۡ يُحِبُّونَ مَنۡ هَاجَرَ إِلَيۡهِمۡ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمۡ حَاجَةٗ مِّمَّآ أُوتُواْ وَيُؤۡثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ وَلَوۡ كَانَ بِهِمۡ خَصَاصَةٞۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ } [الحشر: ٩] ئانکو: و ئەوێن ل (مەدینێ) ئاکنجی بووین، و بەری مشەختبوونا مشەختییان باوەری ئینای -کو ئەنصارینە- ئەو

حەز ژ مشەختییان دکەن، و ب مالێ خۆ هاریکارییا وان دکەن، و حەسویدییێ ب وان نابەن ژ بەر وی مالێ بۆ وان هاتیە دان، و ئەو مشەختییان و مرۆڤێن پێتڤی لپێش نەفسێن خۆ دئێخن، ئەگەر خۆ ئەو پێتڤی ژی بن، و یێ نەفسا خۆ بپارێزیت ژ چریکییێ و نەدانا خێران، ئەڤە ئەون یێن سەرکەفتی و گەهشتینە مرادێ.

پاش ددەرحەقا یێن پشتی وان دهێن گوتییە: { وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ } [الحشر: ١٠] ئانكو: و ئەو خودان باوەرێن پشتی پشتەڤان و مشەختیێن ئێكێ هاتین دبێژن: خودایێ مە تو ل گونەهێن مە خوش ببە، و ل گونەهێن برایێن مە یێن دەستپێكێ باوەری ئیناتین و چووین خوش ببە، و چ كین و نەڤیانێ بۆ چ خودان باوەران نەكە د دلێن مە دا، خودایێ مە هندی توی یێ ب بەنییێن خۆ مێهرەبانی، و ب وان یێ دلۆڤانكاری.

پاش هەركەسەكێ پشتی وان هاتی (ئانكو پشتی صەحابیان) و لبەر دەستێ وان خواندی ژ تابعیان و تابعێن تابعیان و یێن پشتی وان هاتین ژ چەرخێن هەرە باش، یێن كو پێغەمبەری ﷺ ددەرحەقا وان دا گوتییە: " خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ

الَّذِينَ يَلُونَهُمْ"[1] . قَالَ الراوي : لَا أَدْرِي ذَكَرَ بَعْدُ قَرْنِهِ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً "[2] ئانكو: چێترین و باشترینێ هەوە هوینن یێن چەرخێ من, و پاشی یێن پشتی وان دهێن ئانكو تابعینه، پاشی یێن پشتی وان دهێن ئانكو تابعێن تابعیانه. ڤەگوهێزەرێ ئەڤێ فەرمودێ دبێژیت: ئەز نزانم کا پشتی چەرخێ خۆ، بەحسێ دوو چەرخێن دی کر یان سێ.

وچەرخێ وان یێ تایبەتمەندە ژ یێن پشتی وان، و دهێتە ناڤكرن ب "سەردەمێ باشترین چەرخ" و ئەڤە سەلەفێن ڤێ ئوممەتێ نە ئەوێن پێغەمبەری ﷺ پەسنا وان کری بگوتنا خۆ دەمێ دبێژیت: " خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ " و ئەو چاقلێکەر و پێشەوایێن ڤێ ئوممەتێ نە، و ڕێکا وان یا کو ئەو لسەر دچن د بیروباوەر و سەرەدەری ڕەوشت و هەمی کاروبارێن خۆ، ئەو ڕێکە یا ژ قورئانێ و سوننەتێ هاتیە وەرگرتن، ئەڤە ژی ژبەر

---

(1) رواه البخارى في صحيحه ومسلم في صحيحه والترمذى فيجامعه. وقال وفي الباب عن عمر، وعمران بن حصين، وبريدة. وقال: وهذا حديث حسن صحيح. وابن ماجه في سننه، والامام احمد في مسنده، والنسائي في سننه الكبرى

(2) الراوي هنا هو عمران كما جاء في احد روايات البخاري قال في "كتاب الشهادات، باب لا يشهد على شهادة جور إذا اشهد ":حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ زَهْدَمَ بْنَ مُضَرِّبٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ". قَالَ عِمْرَانُ : لَا أَدْرِي أَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً"

نێزیکبوونا وان بۆ پێغەمبەری ﷺ و نێزیکبوونا وان ژ سەردەمێ هاتنا خوارێ یا قورئانێ، و وەرگرتنا وان ژ پێغەمبەری ﷺ لەوما ئەو چێترین چەرخن، و ڕێکا وان ژ باشترین ڕێکانە،

ژبەر ڤێ چەندێ موسلمان پویتەدانەکا زێدە ددەنە نیاسینا ڕێکا وان دا بۆ خۆ ژێ وەربگرن، چونکی دشیاندا نینە ئەم لسەر ڕێکا وان بچین، هەتا ئەم بنیاسن و خۆ فێربکەن و کار پێ بکەن، ژبەر ڤێ چەندێ خودێ تەعالا گوتییە: { وَٱلسَّـٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَـٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَـٰنٍ }[التوبة: ١٠٠]

وپەیڤا - بِإِحْسَـٰنٍ - ئانکو ب قەنجی و باشترین شێوە.

دشیاندا نینە ئەم ب قەنجی و باشترین شێوە دیڤچوونا وان بکەین هەتا ئەم خۆ فێری ڕێباز و ڕێکا وان بکەین و ئەو ڕێکا ئەو لسەر دچوون، بەلێ پا بتنێ خۆ پالڤەدان بۆ پێشیێن دەستپێکێ و سەلەفیەتێ، بێ کو چ زانیاریان لسەر وان بزانیت و لسەر ڕێکا وان، ئەڤێ هوسا تشتەکی نزانیت؛ بەلکی دبیت زیانێ بگەهینت، ژبەر ڤێ چەندێ دڤێت ڕێکا پێشیێن دەستپێکێ ب زانین بهێتە وەرگرتن.

وهەر ژبەر ڤێ چەندێ ئەڤێ ئوممەتێ هەر بەردەوام ب شێوێ وانە گوتنێ ڕێکا سەلەفێن چاک پێن وەرگرتین، و ڤەگوهاستن دەست بۆ دەستی، ڤێجا ئەو وەکی وانەیان دهاتنە گوتن ل

مزگەفتان و قوتابخانان و پەیمانگەهان و کولیژە و زانکویان، ڤێجا ئەها ئەڤە یە رێبازا سەلەفێن چاک و هوسا دهێتە نیاسین، و ئەم فێرببین کو رێبازا سەلەفێن چاک یا زەلال و پاقژە ژ هەر زەغەلەکی، و هاتییە وەرگرتن ژ پەرتوکا خودێ و سوننەتا پێغەمبەرێ وی ﷺ هەروەسا پێغەمبەری ﷺ دگوتنەکا خۆ دا گوتیە: کو دێ نەوەکهەڤی و ژێکجودایی دڤێ ئوممەتێ دا زێدە بیت، دەمێ دبێژیت: "افترقتِ اليهودُ على إحدَى وسبعينَ فرقةً , وافترقتِ النصارَى على اثنتَينِ وسبعينَ فرقةً , وستفترقُ هذه الأمةُ على ثلاثٍ وسبعينَ فرقةً كلُّها في النارِ إلا واحدةً، قيل : من هي يا رسولَ اللهِ؟ فقال صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّمَ : مَن كان على مِثلِ ما أنا عليه وأصحابِي"[1] ئانکو: جوهی لسەر حەفتێ و ئێک

(1) اخرجه الترمذي في جامعه وابى داود في سننه وابن ماجة سننه والحديث المشهور صحيح صحيحه الائمة وممن صححه الترمذى قال:(٢٦٤٠) حديث ابي هريرة حديث حسن صحيح، وقال الحاكم (١/١٢٨): صحيح على شرط مسلم، وسكت عنه الذهبي ومرة قال هذه اسانيد تقوم بها الحجة في تصحيح هذا الحديث، وقال البيهقى: حسن صحيح، وقال الشاطبى فى الاعتصام: صح من حديث ابي هريرة و شيخ الاسلام حيث قال في مجموع الفتاوى (٣/٣٤٥)":

والحديث صحيح مشهور في السنن و المسانيد"، وفي "اقتضاء الصراط المستقيم"قال "حديث محفوظ"، وقال البوصيري في "مصباح الزجاجة": "اسناد صحيح وجاله ثقات"، وقال الحافظ ابن كثير في تفسيره: كما جاء في الحديث المروي في المسانيد والسنن من طرق يشد بعضها بعضا: ان اليهود

افترق...الحديث، وقال العراق في "الباعث على الخلاص من حوادث قصاص": اسناده جيد وقال الحافظ في "الكاف الشاف في تخريج احاديث الكشاف"اسناده حسن، وقال العلامة القبلي .رحمه

کومان ژێکڤەبوون، و فەلە لسەر حەفتێ و دوو کومان ژێکڤەبوون، و دێ ئەڤ ئوممەتە لسەر حەفتێ و سێ کومان ژێکڤەبیت، هەمی دئاگرێ دانە، بتنێ ئێک نەبیت صەحابیان

الله . في "العلم الشامخ في اثار الحق عن الاباء والمشايخ": "وحديث افتراق الامة الى سبعين فرقة روايات كثيرة يعضد بعضها بعضا بحيث لاتبقى ريبة في حاصل معناء"

وصححه محدث العصر العلامة الابانى في عدة مواضع منها في السلسلة الصحيحة (٢٠٣.١٤٩٢)، وفي صحيح ابى داود (٣٨٤٢)، وصحيح ابن ماجة (٣٢٢٦)، وصحيح الجامع (١٠٨٢.١٠٨٣)، وفى كتاب السنة (٦٣) بالفظ مختلفة فقال "اسناده جيد رجاله ثقات" ومرة "حسن صحيح"، ومرة: "صحيح"، وحسنة العلامة الشيخ مقبل الوادعى في الصحيح المسند (١٣٣٣) والحديث مروي عن عدد من الصحابة منهم: عوف بن مالك رضى الله عنه، ومعاوية بن ابى سفيان رضى الله عنه، و ابى هريرة رضى الله عنه، و عبدالله بن عمرو رضى الله عنه،

ورواه عدد من اهل العلم منهم: ١. احمد فى مسنده ٢. ابن حيان في صحيحه ٣. الحاكم في مستدركه ٤. ابو داود في سننه ٥. النسائي في سننه ٦. الترمذى في سننه ٧. ابن ماجة في سننه ٨. والدارمى فى مسنده ٩. و ابن ابى عاصم فى كتاب السنة ١٠. والبغوى في شرح السنة،والحديث روى بالفاظ متقاربة،

وضعف الحديث ابن حزم فى الفصل في الملل و النحل و القرضاوى الهالك و عبدالله الجديع وسلمان العودة ومحمد حسن الددو ولا عبرة بتضعيفهم وتشكيكهم والعجب كل العجب من تضعيف ابن حزم للروايات المشهوره الصحيحه ومن تصحيحه لمتن منكر كما في "كتاب الاحكام" قال: "حدثنا احمد بن قاسم قال حدثنا أبي القاسم بن محمد بن قاسم قال ناجدى قاسم بن اصبغ نا محمد بن اسماعيل الترمذي نا نعيم بن حماد نا عبدالله بن المبارك ثنا عيسى بن يونس عن جرير هو ابن عثمان عن عبدالرحمن بن جبير بن نفير عن ابيه عن عوف بن مالك الاشجعي قال: قال رسول اللهﷺ "تفترق أمتى على بضع وسبعين فرقة أعظمها فتنة على أمتى قوم يقيسون الأمور برأيهم فيحلون الحرام و يحرمون الحلال" وقد أنكر هذا الحديث يحى بن معين رحمه الله وقال مرة "ليس له اصل" والحديث يحتاج إلى أكثر من أن يخرج فى حاشية مثل هذه والله الموافق.

پرسیار کر و گوتن: ئەوکیش کوما ڕزگاربوویە ئەی پێغەمبەرێ خودێ؟ ئینا پێغەمبەری ﷺ گوت: ئەون یێن لسەر وێ ڕێکێ ئەوا ئەز و هەڤالێن خۆ ئەڤرۆ لسەر.

ئەڤە یە ڕێبازا سەلەفێن چاک ئەو ڕێکە یا پێغەمبەر ﷺ و هەڤالێن خۆ لسەر، هەر وەکی خودێ تەعالا گوتیە: { وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَـٰنٍ } و زێدە ڕەوشێ خوازتە هندێ ڕێبازا سەلەفێن چاک بهێتە زانین، و دەستگرتن لسەر بهێتە کرن، چونکی ئەو ڕێکا ڕزگاربوونێ یە، هەر وەکی پێغەمبەری ﷺ گوتییە: " كلُّها في النارِ إلا واحدة " ئانکو: ئەو بتنێ نە دئاگریدایە. کەواتە ئەو کوم و دەستەکا قورتالبوییە و ئەو ئەهلێ سوننەتێ و جماعەتێ یە، هەر وەکی پێغەمبەری ﷺ گوتییە: " إلا واحدة " ئانکو ئەو ئێک بتنێ یە، و ئەو ئەوە یا دەمێ (بیروباوەرێن) مرۆڤان جێواز دبن، و ڕێ و ڕێبازێن وان زێدە دبن، و دبنە کوم و دەستەکێن زێدە، ئەو هەر دمینیت

لسەر ڕێبازا سەلەفێن چاک و خۆ لسەر ڕادگرن، و هەدارێ لسەر دکێشن، هەتا ئەو بچنە هەڤدیتنا خودایێ خۆ .

هەروەسا پێغەمبەری ﷺ ل دوماهیا ژیێ خۆ گوتارەکا شیرەتکرنێ بشێوەکێ زێدە ڕەهوان ل هەڤالێن خۆ کر، کو گەلەک کارتێکرن ل وان کر، هەتا چاڤان ڕوندک ئینانە خوار،

ئینا گوتن: ئەی پێغەمبەرێ خودێ هەر وەکی ئەڤە شیرەتا خواتر خواستنێ یە، واسیەتێ لمە بکە، گوت: "أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ، وَإِنْ تَآمر عليكم عَبْدٌ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلَّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ."(1)

ئەڤە یە واسیەتا پێغەمبەرێ ﷺ بۆ ئوممەتا وی کو ئەو لسەر ڕێبازا سەلەفێن چاك بچن، چونکی ئەوە ڕێکا ڕزگاربوونێ، و کا چەوا دگوتنا خودێ تەعالا دا هاتییە: { وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ }[الانعام : ١٥٣] ئانکو: و تشتێ

(1) اخرجه ابو داود في سننه والترمذی فی جامعه وقال: "هذا حديث حسن صحيح" و ابن ماجه في سننه، والامام احمد في مسنده، وابن حبان في صحيحه، وقال الحافظ ابو نعيم في المسند المستخرج على صحيح الامام مسلم(١/٣٦): "هو حديث جيد من صحيح حديث الشاميين" وصححه الامام ابو بكر بن المنذر (٣١٩هـ) في الاوسط(١/٢٣٥) حيث قال: وقد ثبت ان نبی الله ﷺ قال: "عليكم بستى وسنة الخلفاء الراشدين المهدين بعدي..." و صححه البزار فيما نقله عنه ابن عبدالبر في كتابه "جامع بيان العلم وفضله" (٢/٢٢٢) واقره على تصحيحه وللمزيد راجع السلسلة الصحيحة فقد نقل الشيخ جمع ممن صحح الحديث، وقال البغوي في شرح السنة (١/١٨١): هذا حديث حسن، وشيخ الاسلام ابن تيمية (٧٢٨هـ)في "اقتضاء الصراط المستقيم" (٢/٨٣) حيث قال: وفي الحديث الصحيح الذى رواه اهل السنن عن العرياض بن سارية....ثم ذكره وصحح اسناده الالبانی فی الارواء(٢٤٥٥)

خودێ شیرەت پێ ل هەوە کری ئەڤەیە: کو هندیکە ئیسلامە ئەو ڕێکا خودێ یا ڕاستە ڤێجا هوین لسەر هەڕن، و دویڤچوونا ڕێکێن بەرزەبوونێ نەکەن، چونکی ئەو ڕێکە دێ هەوە بژالە کەن، و هەوە ژ ڕێکا خودێ یا ڕاست دویرکەن .

ومەبەست ژ پەیڤا - تَتَّقُونَ - ئەوە هوین بهێنە پاراستن ژ ئاگری، بهێنە پاراستن ژ سەرداچوونێ، و هوین بەروڤاژی هەمی کوم و دەستەکێن سەرداچویی بکەن، و بمینن لسەر ڕێکا ڕاست و دروست هەتا هوین بگەهنە پێغەمبەرێ خۆ ﷺ و هەڤالێن وی، و دویڤکەتیێن وی، ویێ خۆ لسەر ڤێ ڕێکێ بگریت، بتایبەتی لسەر دەمێ دوماهییێ دونیایێ، دێ وەستیانەکێ بینت ژ ئێشان و نەخوشیا خەلکەک بۆ چێدکەت، و ژ یێن بەروڤاژی ڕێکا وی، و دێ ئێشانا وژدانێ و گەفان بینیت، لەوما ئەو پێدڤی هەدارێ یە، دێ وان تشتان بینت کو ئەو لسەر ڤێ ڕێکێ پێ بهێتە خاپاندن، و گەفێن دوژمنا ڤێجا چ لبەرشرینکرن بیت، یان ترس و ڕەڤاندن بیت ژ لایێ کوم و دەستەکێن سەردەچویی و ڕێبازێن ڕێ خوار، لەوما ئەو پێدڤی هەدارێ یە، ژبەر ڤێ چەندێ پێغەمبەری ﷺ گوتییە: "بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ غَرِيبًا، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ " [1] قِيلَ : وَمَنِ الْغُرَبَاءُ يَا رَسُولَ

---

(1) إلى هنا رواه مسلم في كتاب الإيمان، باب بيان أن الإسلام غريبا وسيعود غريباً وأنه يأرز بين المسجدين، وابن ماجه، و ابو عوانى في "المستخرج"، والآجري في "الغرباء" من حديث أبي هريرة.

اللَّه؟ قَالَ : " الَّذِينَ يَصْلُحُونَ إِذَا فَسَدَ النَّاسُ."[1] هەروەسا بڤى شێوەیێ ژی هاتییە: الَّذِينَ يَصْلُحُونَ ما أَفْسَدَ النَّاس"[2] ئانكو: ئیسلامێ یا ب غەریـبی دەستپێکری، و دێ زڤریت لسەر ڕەوشا خۆ یا غەریب، ئانكو: یا بتنێ و جێواز و سەیر ژبەر نەمانا خەلکێ دروست لسەر ئیسلاما دروست، ڤێجا بەهشت یان - طُوبَى - پەیڤەکە دهێتە بکارئینان بۆ خوشییێ و سەرکەفتنێ، بۆ وان بیت یێن باشییێ دکەن لدەمەکێ مرۆڤ خراب دبن. هەروەسا هاتییە: بەهشت یان خوشی و سەرکەفتن بۆ وان بیت یێن وێ چارە دکەن یا مرۆڤان خراب کری.

و کەس ل دونیایێ سلامەت نا بیت ژ سەردەچوونێ و بەرزەبوونێ، و ل ئاخرەتێ سلامەت نا بیت ژ ئاگری، ئەو نە بیت یێ ڤێ ڕێکێ بگریت؛ ڕێبازا سەلەفێن چاک ئەوێن خودێ تەعالا ددەرحەقا وان دا گوتییە: { وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ

وروى من حديث ابن مسعود، وحديث عبدالله بن عمر، و جابر بن عبدالله، و سعد بن أبي وقاص، و عمرو بن وعوف المزنى،و عبدالله بن عمر بن العاص ، و أنس بن مالك، و غيرهم رضى الله عن والحديث الصحيح متواتر _ إن شاءالله تعالى. وهذا الحديث أيضا يحتاج لمزيد بسيط لكثرة طرقه والفاظه والله الموفق

(1) أخرجه أحمد في مسنده في أول مسند المدنيين رضى الله عنه، حديث عبدالرحمن بن سنة.

(2) اخرجها الترمذي في جامعه وقال حديث حسن صحيح وللحديث شرح مهم لجامعة من العلماء على راسهم شيخ الاسلام في مجموع فتاويه (١٨/٢٩١) وللحافظ ابن رجب كتاب عن الغربة اسماه "كشف الكربة في وصف حال اهل الغربة" وجزء حديثي للحافظ الاجرى في كتاب "الغرباء" وغيرهم

فَأُوْلَـٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّـٰلِحِينَۚ وَحَسُنَ أُوْلَـٰٓئِكَ رَفِيقًا * ذَٰلِكَ ٱلۡفَضۡلُ مِنَ ٱللَّهِۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ عَلِيمًا }[النساء: ٦٩ -٧٠] ئانكو: و هەچییێ گوهدارییا فەرمانێن خودێ و ڕێکا پێغەمبەرێ وی موحەممەدی سلاڤ لێ بن بکەت، ئەو ئەون یێن خودێ بهایێ وان مەزن کری، ڤێجا ئەو دێ هەڤالینیا وان کەن یێن خودێ قەنجی ب بەهشتێ دگەل وان کری ژ پێغەمبەر و ڕاستگۆ و شەهید و چاکێن خودان باوەر، وئەو چ باش هەڤالن وان د بەهشتێ دا هەین .

و ئەها ژبەر ڤێ چەندێ خودێ یا لسەر مە فەرز کری ئەم سورەتا " الفاتحة " دهەمی ڕوکەعەتێن نڤێژێن خۆ یێن فەرز و سوننەت دا بخوینن، و ل دوماهییا وێ دوعایەکا مەزن یا هەیی دەمێ مرۆڤ دبێژیت: { ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ }[الفاتحة: ٦] ئانکو: بەرێ مە بدە ڕێکا ڕاست دروست، و مە لسەر موکم بکە.

ئەرێ بوچی ئەم دبێژن ئەیێ خودێ تۆ بەرێ مە بدە ڕێکا ڕاست و مە لسەر موکم بکە؟! چونکی چەندین ڕێکێن خوار و خاپاندی یێن هەین، ڤێجا تو داخواز ژ خودێ دکەیێ ئەو بەرێ تە ژڤان هەمی ڕێکێن خوار نە دروست وەرگێریت، و بتنێ بەرێ تە بدەتە ڕێکا ڕاست و دروست و تە لسەر ڕاگریت، و ئەم ئەڤێ چەندێ

دهەمی ڕوکاعەتان دا دبێژن ژبەر گرنگیا ئەڤێ دوعایێ، ڤێجا تۆ هزرێن خۆ د ڕامانا وێ دا بکە دەمێ دبێژیت: { ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ } ئەرێ ئەوکینە یێن لسەر ڕێکا ڕاست دچن ؟! ئەڤە ئەون یێن خودێ قەنجی دگەل وان کری هەر وەکی دبێژیت: { صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ } و ئەرێ ئەوکینە یێن خودێ قەنجی دگەل کری ؟! خودێ تەعالا دبێژیت: { مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَۚ وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقٗا } ئانکو: ڕێکا پێغەمبەران و ڕاستگویان و شەهیدان و باشێن خودان باوەر.

وئەگەر تە دوعا و داخواز ژ خودێ کر ئەو بەرێ تە بدەتە ڤێ ڕێکێ، بزانە تۆ یێ داخواز ژ خودێ دکەیێ ئەو بەرێ تە ژ هەمی ڕێکێن تاریاتییێ و سەرداچوونێ وەرگێریت، هەر وەکی خودێ گوتییە: { صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ } [الفاتحة: ٧] ئانکو: بەرێ مە بدە ڕێکا وان یێن تە قەنجی دگەل کری، نەکو ڕێکا وان یێن تورەبینا تە لسەر وان هاتیە خوار، و نە ڕێکا وان یێن ڕێ بەرزە.

{غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ } ئەڤە ئەون یێن تورەبینا خودێ لسەر وان هاتیە خوار، ئەو ژی "جوهی" نە، چونکی وان ڕاستی زانی بەلێ کار پێ نە کرن، و ئەڤە بۆ هەر ئێکێ لسەر ڕێبازا جوهیان بچیت ژ ئەڤێ ئوممەتێ، هەر ئێکێ ڕاستییێ بزانیت و کار پێ

نەکەت بلا بزانیت ئەو یێ لسەر رێکا جوهیان، و لسەر رێکا یێن تورەبینا خودێ لسەر وان هاتیە خوار، چونکی وی راستی زانی وکار پێ نەکر، زانین وەرگرت وکار پێ نەکر، لەوما هەر زانایەکێ هەبیت کار ب زانینا خۆ نەکەت، ئەو ژوانا یە یێن کین و تورەبینا خودێ لسەر دارێتی.

{ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ } ئەڤە ئەون پەرستنا خودێ دکەن لسەر بنیاتێ نەزانین و بەرزەبوونێ، پەرستنا خودێ دکەن، و خۆ نێزیکی خودێ دکەن، بەلێ ئەو نە لسەر رێکەکا دروستن، و نە لسەر رێبازەکا دروستن، و نە لسەر بەلگەیێن قورئانێ و سوننەتێ نە، بەلکی ئەو یێن لسەر بیدعێ، و پێغەمبەر ﷺ دبێژیت: "وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَة" ئانکو: هەر بیدعەکا هەبیت بەرزەبوونە.

ئەڤە بۆ " فەلا " هاتبوو گوتن و هەر ئێکێ لسەر رێباز و رێکا وان بچیت، و ئەو پەرستنا خودێ بکەت نە لسەر رێکەکا دروست، و نە لسەر رێبازەکا دروست بلا بزانیت ئەو یێ بەرزەبوویە، و یێ لسەر رێکێ بەرزەبووی، وکارێ وی یێ باتلە (قەبیل نینە)

لەوما ئەڤە دوعایەکا گشت رامانە ئەم دوبارە دکەین دهەمی روکەعەتێن نڤێژێن خۆ دا، ڤێجا بلا ئەم هزرێن خۆ تێدا بکەین و دوعا پێ بکەین دگەل ئامادەبوونا دلی، و رامانا وێ تێبگەهێن،

دا کو بەرسڤا دوعایێن مە بهێتە دان، و دهێتە گوتن پشتی خواندنا سورەتا " الفاتحة " ئەم بێژین: ئامین، و پەیڤا - ئامین - ڕامانا وێ ئەوە ئانکو یا خودێ بەرسڤێ بدە. ڤێجا ئەو دوعایەکا مەزنە یێ هزر تێدا بکەت.

و هەر وەکی بەری نوکە مە گوتی یێ لسەر ڕێکا وان بچیت یێن خودێ قەنجی دگەل کرین، دێ هێتە جەڕباندن و تاقیکرن و دێ توشی بەرتەنگیێ و کێمکرنێ بیت، و دێ وەکی کەسەکێ ڕێ بەرزەبوویی هێتە گونەهبارکرن، و دبیت گەف لێ بهێنە کرن، لەوما ئەو پێدڤی هەدارێ یە، ژبەر ڤێ چەندێ یا دفەرمودەیان دا هاتی یێ دەستگرتیێ دینێ خۆ بیت ل دوماهیا وەختی، وەکی وی یە یێ پەلەکێ ئاگری بدەستێ خۆ هەلگرتی، چونکی ئەو دێ نەخوشیێ و زیانێ بینیت ژ مروڤان، ڤێجا دێ پێدڤی ب سەبر و هەدارێ هەبیت، چونکی دێ هوسا بیت وەکی یێ پەلەکێ ئاگری بدەستێ خۆ هەلگرتی، نەکو یێ ڕێک بۆ هاتییە ڕائێسختن ب گولان .

وهوسا نینە ئەوێن دبێژن چ زەحمەتی نینە، بەلکی نەخوشی و زیان یا تێدا، ژبەر هندێ پێتڤی ب هەدار خۆڕاگریێ هەیە، هەتا ڤێجا تو بچیە هەڤدیتنا خودایێ خۆ، و تو بهێیە ڕزگارکرن ژ ئاگری، و بهێیە ڕزگارکرن ژ بەرزەبوونێ، و بزانە ئەگەر تە بڤێت

ژ ئاگری بهێیە ڕزگارکرن چ ڕێک نینن ژبلی ڤێ، و چ قورتالبوون نینە ئەو نە بیت تۆ دڤێ ڕێکێ دا بچی.

ونوکە یێ بزاڤێ دکەن ئەو کەسێن لسەر ڕێکا سەلەفێن دەستپێکێ دچن شەرمزار بکەن ب ڕێکا ڕوژنامە و گوڤار و پەرتوکان، و کێمکرنا ئەهلێ سوننەتێ و جەماعەتێ، یێ بزاڤێ دکەن سەلەفێن ڕاست و دروست کێم بکەن، کو ئەو توندرەو وتەکفیرینە و ئەو هوسانە و هوسانە، بەلێ ئەڤە چ زیان و کارتێکرنێ ل وان ناکەت، لێ دبیت کارتێکرنێ لسەر وان مروڤان بکەت، یێن سەبر و هەدار و هێز و موکمییا دلی نەبیت.

و ژوان یێن هەین دبێژن: ئەرێ سەلەف کینە؟! ئەو ژی جوینەکە وەکی هەر جوینەکێ، و کومەکە وەکی هەر کومەکێ، و پارتەکە وەکی هەر پارتەکێ، ئەوان چ تایبەتمەندی نینن، ئەها ئەو هوسا ددەنە دیارکرن، و ئەوان بڤێ چەندێ دڤێن دەستێن مە وەربادن ژ ڕێکا سەلەفان ئانکو: پێشیێن دەستپێکێ.

وهندەک ژوان یێن هەین دبێژن: ئەم نە زوریلێکرینە ب تێگەهشتنا سەلەفان و زانینا وان، بەلکی ئەم بخۆ دێ ڕێکا خۆ ڤەکەن، و ئەم دێ جارەکا دی ژنویڤە ئەحکامان ئیننە دەر، و دێ بۆ خۆ فقهەکێ نوی دانن، چونکی فقهێ سەلەفان فقهەکێ کەڤنە، و دبێژن ئەو بکێر ڤی سەردەمی ناهێت، بەلکی ئەو فقهە

هینگێ بکێر وان دهات، و سەردەمێ مە یێ جێوازە و نە وەکی سەردەمێ وانە،

وئەوان دڤێت بڤێ چەندێ کێمتر خەمێ بێخنە فقهێ سەلەفان، و بانگەوازیێ بۆ فقهەکێ نوی بکەن، و ئەڤە یا زێدە بوی ب ڕێکا ڕوژنامە و گوڤاران ژلایێ نڤیسەر و کەسانێت ڕێ بەرزە، ئەوان دڤێت دەستێن مە وەربادن ژ ڕێکا سەلەفان، چونکی ئەگەر ئەم ڕێکا سەلەفان نزانن، و ئەم تێدا کێمتر خەم بین، و مە نە خواند، هینگێ یا بەس نابیت هەما بتنێ وەکی ناڤلێکرن ئەم خۆ پالڤە بدەن بۆ سەلەفان بێ زانین و بەهانە و روناهییا دلی، و ئەها ئەوان ژی ئەڤە دڤێت، ئەم ڕێباز و تێگەهشتن و زانینا سەلەفان بهێلین، و قەستا تێگەهشتنەکا نوی بکەین، وەکی ئەو دبێژن کو ب کێر ڤی سەردەمێ بهێت، لێ دراستی دا ئەڤە درەوە، چونکی شەریعەتێ خودێ کێرهاتیە بۆ هەر سەردەم و جهەکی هەتا ڕابوونا قیامەتێ.

ڕێباز و ڕێکا سەلەفان - پێشیێن دەستپێکێ - ڕێبازەکا بکێرهاتیە بۆ هەر سەردەم و جهەکی، و ئەو ڕوناهیەکە ژ دەڤ خودێ تەعالا، لەوما هشیاربە کەس تە کێمتر خەم نەکەت لسەر ڤێ ڕێکێ ژ ئاخڤتنێت کەسانێت شەرمزار و بەرزە .

و پێشەوا " مالك بن أنس " خودێ دلوڤانیێ پێ ببەت دبێژیت: (چ تشت دوماهییا ڤێ ئوممەتێ چێناکەت، ئەو نە بیت یا دەستپێکا وێ چێکری)، باشە ئەو چ بوویە دەستپێکا ڤێ ئوممەتێ چێکری ؟! ئەو قورئان و سوننەتا پێغەمبەری بوییە ﷺ و کارکرن ب قورئانێ و سوننەتێ دەستپێکا ڤێ ئوممەتێ چێکر، لەوما چ تشت دوماهییا ڤێ ئوممەتێ چێناکەت ئەو نە بیت یا دەستپێکا وێ چێکری.

ڤێجا یێ ڕزگاربوون دڤێت لسەر وێ پێتڤیە ئەو ڕێباز و ڕێکا سەلەفان (پێشیێن دەستپێکێ) بزانیت، و خۆ پێڤە بگریت، و بانگەوازیێ بۆ بکەت، چونکی ئەوە ڕێکا ڕزگاربوونێ، و ئەو وەکی سەفینا نوح پێغەمبەرە ﷺ یێ لێ سیار بیت دێ ڕزگاربیت، و یێ بهێلیت دێ تێچیت و خەندقیت دبەرزەبونێ دا، لەوما چ ڕزگاربوون بۆ مە نینە ژبلی ڕێکا پێشیێن دەستپێکێ، و دشیاندە نینە ئەم ڕێباز و ڕێکا وان بزانن ئەگەر ب ڕێکا فێربوونێ نەبیت، لەوما دڤێت ئەم خۆ فێربکەین و بخوینن و دوعا ژ خودێ بکەین ئەو بەرێ مە بدەتە ڕێکا ڕاست و دروست، و مە لسەر ڕاگریت، ڕێکا وان یێن وی قەنجی دگەل کرین دەمێ دبێژیت: { ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ * صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ }
[الفاتحة: ٦ -٧]

و دڤێت ئەم دوعا ژ خودێ بکەین ئەو مە بۆ ڤێ ڕێکێ ڕاستەڕێ بکەت، و مە لسەر ڕاگریت، و بابەت بتنێ دەعوەتداری نینە، چونکی هەر تشتەکێ هەبیت ئەگەر نە هێتە سەپاندن ببەلگەیان؛ ئەو خەلکێ وێ بتنێ پێ دەعوەتدارییا تشتەکێ بێ بنەما دکەن، و بابەت بتنێ ئەو نینە ڕیهـ و ریشالا مرۆڤی بگەهیتە تشتەکێ یان مرۆڤ خۆ پال ب تشتەکێ ڤە بدەت، و خودێ تەعالا گوتییە: { وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَـٰنٖ }

وپەیڤا - بِإِحۡسَـٰنٖ - ئانکو بقەنجی و دروستی، و تۆ ڕێکا پێشیێن دەستپێکێ بقەنجی و دروستی نزانی هەتا تۆ بنیاسی و بخوینی، و تۆ نەشێ خۆ لسەر ڕاگری هەتا تە سەبر و هەدار لسەر هەبیت، و گوهدارییا چ گوت گوتکێن مرۆڤی دخاپینن نەکەی، و ژ بێن بەرێ مرۆڤی وەردگێرن، و مرۆڤی لسەر نیاسینا ڕێکا ڕاست کێمتر خەم دکەت، ئەها ئەڤە یە ڕێکا دروست، و ڕێکا ڕزگاربوونێ.

هەر وەکی پێغەمبەری ﷺ گوتی: " كلُّها في النارِ إلا واحدةً " قيل: من هي يا رسولَ اللهِ؟ فقال صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّمَ :" مَن كان على مِثلِ ما أنا عليه وأصحابِي" ئەها ئەڤە یە ڕێباز و ڕێکا پێشیێن دەستپێکێ، و ئەو ڕێکا ڕزگاربوونێ یە یا مرۆڤی دگەهینتە بەهشتێ، و چ ڕێکێن دی ژبلی ڤێ ڕێکێ نینن، و هەر ڕێکەکا دی هەبیت ئەو بەرزەبوونە، هەر وەکی خودێ تەعالا گوتییە: { وَلَا

تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦ } ئانكو: دويڤچوونا رێكێن بەرزەبوونێ نەكەن، چونكی ئەو رێكە دێ هەوە بژالە كەن، و دێ هەوە ژ رێكا خودێ یا راست دویركەن. و ژبلی رێكا خودێ هەر رێكەكا دیتر هەبیت ئەو رێكێن خوار و بەرزەبووینە، و لسەرێ هەر رێكەكێ شەیتانەكێ راوستیاییە بەرێ خەلكی ددەتە وێ رێكێ.

و پێغەمبەری ﷺ ئەم یێن ترساندین و ئاگەهداركرین ژ ئەڤان بانگەوازان، بانگەوازێن بەرزەبوونێ، ئەوێن دڤێن بەرێ خەلكی وەربگێرن ژ رێكا سەلەفان - پێشیێن دەستپێكێ - و پێغەمبەری ﷺ سەبارەتی وان گوتییە: " دُعَاةٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ، مَنْ أَطَاعَهُم قَذَفُوهُ فِيهَا "[1] ئانكو: بانگەوازێن لبەر دەرگەهێ دوزەخێ، ڤێجا یێ گوهداریيا وان بكەت دێ وی هاڤێنە دوزەخێ دا. لەوما بلا مروڤێ ئاگەهداریەكا دژوار هەبیت ژڤان مروڤان، و هندی دەم پاش بكەڤیت و وێڤەتر بچیت دێ غەریبی دژوارتر بیت، و فتنە زورتر دبن، و مروڤێ موسلمان دێ پتر پێتڤی ب چاڤدێریيا رێكا سەلەفان هەبیت. و ژڤان بانگەوازێن رێ بەرزە یێن هەین دبێژن: كو مروڤ هەمی موسلمانن، باشە موسلمانن لسەر كیژ رێكێ ؟! ئەرێ ئەو موسلمانن لسەر رێكا

(1) متفق عليه من حديث حذيفة بن اليمان

پێغەمبەری ﷺ و هەڤالێن وی؟! ئەگەر هوسا بیت لسەر چاڤ و سەران، و ئەو باشترین موسلمانن، یان ئەو بتنێ بناڤێ موسلمانن، و لسەر ڕێکێن خوار، و ڕێبازا فلانی و بێڤانی نه ؟! ڤێجا ئەگەر هوسا بیت ئەو د بەرزەنە، و یێن لسەر ڕێکەکا بەرێ وان ددەتە دوزەخێ، چونکی بابەت ئەو نینە تۆ بتنێ خۆ بۆ ناڤێ ئیسلامێ پالڤە بدەی، بەلکی ژبلی پالڤەدانێ دڤێت ژ ڕاستا ژی هوسا بیت، و ئەڤ چەندە دشیاندە نینە ئەگەر ب زانینەکا بمفا و گرنگیدان ب خواندنێ نەبیت، ژبەر ڤێ چەندێ هوین دبینن کو زانا گرنگیەکا زێدە ددەنە بیروباوەران (عەقیدێ) و دەرگەهـ و پشک و پرسەیێن وێ، و پەرتوکێن درێژ و کورت یێن لسەر نڤیساین، ژبو خواندنا ڕێبازا سەلەفان - پێشیێن دەستپێکێ - و ژ بۆ گرنگی پێدانێ، و دەستپێگرتنێ، و ئەم لسەر وێ ڕێکێ بچین.

و ئەڤرو کەسانێت - متعالم - (وئەڤە ئەون یێن ب زورێ دزانن فەرزێن دەستنڤێژێ چنە) و یێن خۆ ژ درەو ب زانین و تێگەهشتنێ د ئینەدەر یێن مشە بووین، و ئەوان زانین ژ ژێدەر و بنیاتێ وێ یێ دروست وەرنەگرتینە، بەلکی یا ژ یێن وەکی خۆ وەرگرتی یان ژ پەرتوکێ یان ژ ڕەوشەنبیریێ - وەکی دبێژن - و ئەڤە مروڤی ناگەهینتە خێرێ و ڕێکا دروست، ژبەر ڤێ چەندێ یا فەرە و پێتڤیە خواندنەکا دروست هەبیت بۆ نیاسینا ڕێکا

سەلەفان، دا كو پێ دەستگرتی ببن و لسەر بچین، هەروەسا پێتڤیە هەدار هەبیت ژ یا دگەهیتە مروڤی ژبەر ڤێ ڕێكێ ژ گازندە و كێمكرنێ...هتد. و هوین نوكە پێ گوهلێ دبن پێ دەستگرتنێ لسەر ڕێباز و ڕێكا سەلەفان بكەت دهێنە كێمكرن و ناڤێ وان ب خرابی دهێنە بەلاڤكرن ، و دبێژن: ئەڤە مروڤێن پاشڤەماینە و د هوسانە و هوسانە، هشیاربە بلا ئەڤ چەندە تە كێمتر خەم نەكەت ژ ڕێكا سەلەفان ژبەر ئاخڤتنێتن وان یێن پویـچ و بێ ڕامان، و خۆ بڤێ ڕێیاز و ڕێكا ساخلەم ڤە بگرە، چونكی ئەوە ڕێكا ڕزگاربوونێ، و هەر ژبەر ڤێ چەندێ پێغەمبەری ﷺ گوتییە: " عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي تَمَسَّكُوا بِهَا، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي..."[(1)] ئانكو: هەوە ئێمانەت سوننەتا من، و سوننەتا جێگرێن من یێن سەرڕاست و دروست یێن پشتی من، و پدیێن خۆ ل سەر بشدینن، چونكی هەچیێ ژ هەوە بمینت دێ جودابوونەكا مەزن بینت، ڤێجا هەوە ئێمانەت سوننەتا من.

ژبەر ڤێ چەندێ لدەمێ ژێكجوداییێ ئەو دێ ڕزگار بیت پێ دەستگرتی ب سوننەتا پێغەمبەری ﷺ و سوننەتا جێگرێن وی

(1) سبق تخريجه

يێن سەر ڕاست، و ئەڤە يە ڕێکا قولتالبوونێ، و ڕێکا هەرە ساخلەم، و ڕێکا بەهشتێ .

بلا ئەم چاڤدێرییێ و گرنگیێ ب ڕێباز و ڕێکا سەلەفان بدەن، و بلا چ تشت مە تێدا کێمتر خەم نەکەت، ژ يێن قەدرێ ئەڤێ ڕێکێ کێم دکەن يان سالوخەتێن کرێت و خراب پێڤە دنيسن، و بلا ئەڤ چەندە چ کارتێکرنێ ل نەفسێن مە نەکەت، بەلکی بەروڤاژی بلا پتر جهێ خۆ ددلێن مە دا موکم بکەت، چونکی وان دژايەتی نەکريە؛ ژبەر ڤێ ئەگەری نە بيت، کو ئەڤە ڕێکەکا ڕاستە و ئەوان تارياتی و بەرزەبوون دڤێت.

ڤێجا هشياری وان بن ئەيێ بەنيێن خودێ، و بێ منەت نەبن بەس ژ پالڤەدانا هەوە بۆ ناڤێ ئيسلامێ، و بێ منەت نەبن هوين خۆ ب زانێنێ بينە دەر، بێ کو هوين خۆ فێربکەن، بەلکو زانينێ وەربگرن ژ زانايێن بەرنياس ب زانينێ، و زانايێن ڕاگر لسەر ڕێکا ڕاست و دروست، و خۆ دوير بکەن ژوان ڕێکێن خوار يێن خودێ ئاگەهدارێ ژێ کرين دەمێ دبێژيت: { وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ }: [الانعام: ١٥٣] ئانکو: دويڤچوونا ڕێکێن بەرزەبوونێ نەکەن، چونکی ئەو ڕێکە دێ هەوە بژاله کەن، و دێ هەوە ژ ڕێکا خودێ يا ڕاست دويرکەن. و پەيڤا (سَبِيلِهِۦ) ئانکو ئەو هەوە ژ ڕێکا خودێ بەرزە نەکەن.

وئەم زێدە پێتڤی بڤێ چەندێ نە، بتایبەتی کو نوکە فتنە دژوار بینە، و بانگخوازێن ڕێ بەرزە زێدە بوینە، و دگەل زێدەبوونا تورێن بەلاڤکرنا خرابیێ دناڤ خەلکی دا، کو ئێکسەر دخولەکێ دا ئەوێ خرابیێ دگەهینتە مالێن خەلکێ و لسەر جهێن وان، و بەرێ وان ددەتە بەرزەبوونێ و بێ هەتکەییێ، و بەرێ وان ددەتە دلچوێن حرام و هزرێن خوار، و ژ خاپاندن دبێژنە ڤێ چەندێ - بەرفرەهیيا هشیاربوونێ، و بەرفرەهیيا ڕەوشەنبیریێ، و دبێژن: نە مینە لسەر چەرخێ بەرێ، و نە مینە توندرەو، بەلێ مروڤێ موسلمان دزانیت ئەڤە خاپاندنە لەوما ئاخڤتنێت وان وی کێمتر خەم ناکەت لسەر زانین و ڕێباز و ڕێکا سەلەفان.

ورێکا سەلەفان - پێشیێن دەستپێکێ - سلامەتترە و زاناتر و موکمترە ژ ڕێکا جهنشینێن وان ئانکو (ئەوێن پشتی هەرسێ چەرخێن زێرین هاتین ژ صەحابیان و تابعیان و تابعێن تابعیان کو دبێژنێ خەلەف)، چونکی زانینا سەلەفان (علمێ وان) هەمی ژ قورئانێ و سوننەتێ یە، بەلێ زانینا خەلەفان - جهنشینێن وان - دەست کاری تێدا هەیە، و تێکەل کرییە ژ زانینەکا نە سافی، بەلێ زانینا سەلەفان یا ڕۆهن و ئاشکەرایە،

ژبەر ڤێ چەندێ هوین دبینن کو پەرتوکێن سەلەفان هندی دەم و ێڤەتر بچیت، هەر د زەلال و کێمتر شەقیبوون یا تێدا، ژبەر ڤێ چەندێ زانایێ ناڤدار "ابن رجب" خودێ دلوڤانیێ پێ ببەت

دبێژیت: (قەدر و بهایێ زانینا سەلەفان دسەر زانینا خەلەفان دایە) هەروەسا دبێژیت: (ئاخڤتنا سەلەفان یا کێمە و زانینا وان گەلەکە، بەلێ ئاخفتنا خەلەفان گەلەکە لێ زانینا وان یا کێمە) ئەڤجا پێتڤییە هشیاری ڤێ چەندێ بین، و پتر گرنگیێ ب زانینا سەلەفان بدەین .

ئەڤەیە ڕێکا سەلەفان و ئەم قورتال نابین ئەگەر ئەم لسەر وێ ڕێکێ نەچین یا ئەو لسەر دچوون، و پێدڤییە دبهێن فرەهـ بین لسەر ڤێ ڕێکێ، ئەڤە پشتی ئەم دزانین و فێری ڕێکا دروست دبین ژ ڕێکا نە دروست و سەختە، چونکی هندەک تشتێن نەدروست بۆ سەلەفان دهێنە پالدان بەلێ چ ڕاستی بۆ نینە، و ئەو نە ژ ڕێباز و ڕێکا سەلەفانە ئەڤجا پێتڤییە هشیاری ڤێ چەندێ بین،

ئەڤە چەند پەیڤەکێن کێم بوون لسەر ڤی بابەتی و دشیان دا نینە ئەم ژ هەمی لایانڤە بەحس بکەین، بەلێ خودایێ مەزن دبێژیت: { وَذَكِّرۡ فَإِنَّ ٱلذِّكۡرَىٰ تَنفَعُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ }[الذاريات: ٥٥] ئانکو: و تو ئەی پێغەمبەرێ خودێ ﷺ بەردەوامییێ لسەر بەلاڤکرنا گازییا خودێ بکە، و تو هەر شیرەتێ ل وان بکە یێن تو بۆ هاتییە هنارتن؛ چونکی خودان باوەر مفای بۆ خۆ ژ بیرئینانێ دبینن، هەروەسا دبێژیت: { فَذَكِّرۡ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكۡرَىٰ * سَيَذَّكَّرُ مَن يَخۡشَىٰ }[الاعلى: ٩ . ١٠] ئانکو: ڤێجا تو بیرا مللەتێ خۆ

ب ڤێ قورئانێ بینەڤە، ئەگەر بیرئینان مفایی بگەهینت. و یێ ترسا خودێ لدەڤ هەبیت دێ بیرئینان مفایی گەهینتێ.

لدوماهیێ داخوازێ ژخودێ تەعالا دکەین ئەو تەوفیقا مە و هەوە بدەت لسەر کار و گوتنێن باش، و مە ڕاگریت لسەر ڕێکا ڕاست، و پێت مە بنەجھ بکەت لسەر چوونا ڤێ ڕێکێ، و بهێن فرەهیێ بدەتە مە لسەر هەر نەخوشیەکا تێدا.

و صلى الله و سلم على نبينا محمد

و على آله وصحبه أجمعين

مزگەفت

www.mzgaft.com